

F. K. 73.

Caspar v. Barthius

17.
1350

VITAS
QUATUOR-VIRORUM PRINCIPUM,
CUM EARUM USIBUS,
SIMULQUE
GRATULATIONEM
NOBIL. AMPL. EXCELL. CONSULTIS
SIMOQUE
SENATUI NOSTRO,

DE REGIMINE SUPERIORIS ANNI FELICITER

GESTO,

IN AUDITORIO MAJORI,

DIE CRASTINO,

PERACTIS SACRIS MATUTINIS,

HABENDAM,

UT

BENEVOLE AUDIANT,

VENERANDOS DN. INSPECTORES,
PATRONOS FAUTORESQUE SCHOLÆ

OFFICIOSE ROGAT,

M. GEORGIUS ANDREAS Winhold, R.

CYGNEÆ,

TYPIS JOH. DAV. FRIDERICI.

I verum est, de quo nemo dubitat, quod Ad. Theod. Siberus de Generoso Dn. Caspare de Barth, adhuc dum adolescente, eleganter cecinit: Cui nomen sine re (Barthius sine barba) potius cui nomine res est (sapientia barbata.) Nec vir, nec juvenis, verum utriusque pater. Barthi, quem promum Latiae condumque Pelasgae Suspiciunt Veneris tresque novemque Deae, Mox Themis interiora sibi in penetralia ducet; Quin nunc in primis limina sancta teris. Qvale promittat canis longæva senectus, Ornat cui investes gloria tanta genas? Juppiter infanæ numenque & nomina barbæ Jam ponat; plus est, hunc habuisse stulum: Si omen hoc viri ingeniosissimi, tanquam vatis, exitus comprobavit, interprete alio Poëta, Jo. Petr. Lotichio, cum defunctum suo fato Barthium his laudibus condecoravit: Ingens ingenium, labor ingens, lectio pernox, Plurima scripta virum desuper astra locant; ita quidem, ut ille etiam post funera cum stupendæ eruditionis hominibus, Melanchthone, Camerario, Rhodigino, Politiano, Victorino, Manutio, Stephano, Murero, Scaligeris, Lipsio, Casaubono, Grutero, Heinsio, Salmasio, Meurfio, Voffio & his similibus comparandus videatur: dignæ profecto laudes forent Barthianæ, quæ, ut quondam Minerva Phidiæ, in arce collocarentur, & vel solemnitate Panegyrica renovatæ denuo exsplenderent. Enimvero hujus instituti nostri ratio plenum apparatus non admittit, neque artum chartæ spatium, quod si unquam, nunc maxime doleo, viri magnitudinem capit. Quare ignoscat mihi lector, si saltem ea nunc communicem, quæ typis nondum expressa novi, eademque stilo Barthiano breviter designem potius, quam describam. Stirpe antiquissima apud Bavaros Dominorum de Barth an, Chr. 1587. 10. Kal. Quintilis editus Caspar Barth, se ipsum quadravitum & tornearium sæpe vocavit & scripsit Equitem: unde male habuit eum, quod a Marth, Zuberō cum gente patritia alijus urbis fuerat collatus. Etenim Hermannus Barth ad an, Chr. 1208. Principum hodie familiis dari consuetas Comterias in Bavaria tenuit, perinde ut Majores sui. Sed abdicata circa dictum annum Commendatura (quam vocant) uxorem duxit, Margaritam de Staudringen Bavaricam. Imo vixit jam circa an. 950. in Comitatu Mansfeldico, sub cuius nefcio Orthonis imperio, Eqves generis Barthii, qui tum honor summus habebatur. Fuitque Mauricius de Barth, qui Onoldina in aula magisterium stabuli administraret. Scilicet superest in terris Bojoariorum arx Barthiorum hæreditaria, nomine Schwartzbach, familiæ ejusdem titulus, ex qua avus Casparis, Petrus, non ita olim in has oras Saxonicas venit. Pater hic erat filii Caroli, qui Casparem genuit, Carolus 1560. 10. Mart. accessit, ad colendum studia, Wittebergam, quam dein 1565. 6. Febr. reliquit, ingressusque iter in Italiam 1566. 14. Octobr. Dignitatem supremam in jure accepit 1568. 19. Sept. Valentia. Redux e terra Italorum 1570. 3. Octobr. in Facultatem Juridicam Wittebergæ recipitur. Spartam 1572. 17. Jul. apud viduam Marchionis Brandenb. natus est, mox 1573. 8. Jun. in aulam Crofnenfem receptus Catharina March. Brandenb. Berolinum denique evocatus, gratia Electoris Brandenb. fit Consiliarius 1574. 28. Jul. Celebrat 1579. 29. Sept. cum Maria Hackelbuschia Magdeburgi sponsalia, & nuptias 1580. 18. Jan. Ex hoc matrimonio natus est Caspar, quem ordine nascendi Carolus frater 1583. in hanc lucem prodiens, antecessit. Et hic cum LXX. militibus exercitum Pappenheimium extra propugnaculum Helderungam tribus sustinuit diebus, & quinque pariter imperus, sic ut ultra bis mille hostes ceciderit; postremo frustratim concisus an. 1637. mense Octobr. ad ultimum halitum fortissime se defendit, postquam prius in otio Honorati seu Honorii d' Urse, Marchionis Gallici, Astræam in vernaculam nostram transulerat. Is cælebs, velut devotus, fratrem reliquit superstitem solum e tam vetusta gente, conjiciebatque vivus facile, futurum, ut Feuda sua, pecunia præsentē ab Avo ipsius emta, sine ulla compensatione, se extincto, ad Principem reciderent. Nihilo segnius Carolus adhuc vivens & Casparus fratres hominem certum probumque misere in Bavariam, nomine Insignium Barthianorum (horum postea cura Casparem valde sollicitaverat) quæ Avo ejus coram Imperii Germ. universis Proceribus an. 1543. a Carolo V. Imperatore fuerant aucta. Isque retulit, stirpem Barthianam diplomatis Ludovici Bavarici Imp. jam tum vetustissimam nobilitatem intulisse: de quo aliisque huc pertinentibus in Aula quadam Illustrissima, cum chirographis documenta aservantur. Poster autem cum an. 1544. Jan. conjugem heroinam, quantumvis sterilem, raptam sibi post novem hebdomadam decubationem, Agnetem Mariam a Skelen, natam e domo Schladenbachiana; amisisset, amissamque magnis laudibus ornasset, prædicans de ea, quod neq; ipse unquam similem viderit foeminam, neq; sol multas uspiam viderit; extollensq; in ea miram pietatem usque ad quotidianas lacrymas, cum de divinis rebus sermo haberetur, miram constantiam, patientiam, gratiam & affabilitatem, super omnia incomparabilem

rabilem solertiam & dexteritatem svadendi, consolandi, & difficilibus rebus sese em-
gendi, aliosque elevandi, nec non sapientiam incredibilem solvendi quasvunque inci-
dentes difficultates, consolandi alios, sese ad omnia Deo resignandi, & dapfilitatem &
fui venerationem tantam, ut pene memoria ipsa earum opum, quas in uxoris morte ami-
ferit, cor & mens intima marito liqvesceret: unde & Commentarium suum in Papinii
Thebaidem beatis illius Manibus inscriptum seposuerat: ad secunda vota fere sexage-
narius an. 1645. Febr. transit, ducta in matrimonium Margarita Catharina a Schladen,
Alberti a Sladen in Stasfurt filia, quæ genetrix fecunda ei Casparum Fridericum, Agne-
siam Emerentiam, Margaritam Anastasiam, Catharinam Lucretiam peperit. Et filius
qvidem an. 1646. Maj. comis, ut ipse loquitur, ingeniosus, graciosus, infaustus ei nasce-
batur, cujus nativitate totus revixisse sibi videbatur, potissimum quia sic sperabat, Feu-
dalia sua bona, ante ducentos annos summa plus quam triginta millium aureorum præ-
sentium emta, in alienas manus non ventura, se vivo possessores posthumos nata: quæ
causa eum quoque ad iterandum conjugium impulerat. Postea ille pusio, mirificissimi
ingenii promissor, vitam Patris admodum afficiebat, fereque omnem senii memoriam
exturbabat. Agnes autem an. 1647. Dec. morte præmatura patrem antecessit, XXVII.
hebdomadas nata, cujus decessus eum amplius affecit, quam ullius unquam hominis,
nec ullam ferme horam sine lacrymulis perfecit, ex quo illa omnium pufarum delica-
tissima eum, præcipitante fato, reliquit. Hinc illius gemitus, hinc singultus istis: Agni-
fula, o mea lux, Emerentiola, o mea vita, ut maluissim, ut optassem, canitium meam pro-
tuis candidissimis spirulis sepeliri! Sed jacturam hanc dulcissimi pignoris puerperium
tertium desideratissimæ Domine suæ, auctis parentum votis, an. 1649. refarserat. Cum-
que Casparis nostri animo a primis vitæ incunabilis conversatio militaris forduerit,
etiam si esset splendori externo conjuncta: quas vero bullas sibi, qui suus esse volebat,
contemnendas putavit: factum est, ut mature naturali ductu in literas incitaretur.
Puer ergo annorum novem aut decem, dum Hornmoldi Pstalterium mero Jambo scri-
ptum legit, ea merita omnia potius ferre, quam Jamborum titulum, jam tum sagaciter
judicat. Novennis itidem Comædias Terentii a capite ad calcem memoriter sine lapsu
recitavit. Usus Ilsenaci Valent. Weinrichii per biennium, & Gothæ Andr. Wilkii &
Joh. Weitzii disciplina, in condiscipulatu vixit cum Thoma Reinesio, Confulis post
apud Altenburgenses celebratissimi. Scripsit etiam in pueritia poematum libros, in quibus
multa erant intra IX. ætatis annum concepta, eosque celeberrimo nostro Daumio
misit dono, hæc tamen certa fixaque conditione, ne quid inde suo nomine ederetur, & si
Daumius illiberis obiret, ut missos exureret potius, quam ut in alienam potestatem ve-
nirent. An. 1600. Jenæ versus edidit ad disputationem fratris Caroli. Wittebergæ ab
an. 1601. ad 1608. adhæsit studiorum gratia. A. 1611. kal. sept. Joannem Rudolphum de
Duspach Bernatem Wezlaræ (alii Genevæ) in complexu suo morientem pestilentia
vidit. Eodem anno Marpurgi morabatur, usque ad Martium mensẽ anni sequentis,
quo circa Julium Heidelbergam trajecit. A. 1612. & 1613. Moguntia & Argentorati, 1614.
Genevæ & Paduæ Novembr. 1615. rursus Argentinæ ab April. ad Jun. deinde Augusto
Lugduni Bat. in hospitio Joh. Meurfii; iterum Lugduni 1616. Jan. tum Antverpiæ apud
Dn. Rosweydam, item Amstelodami & Parisiis, eodem anno in navi Nieuportum inter
& Calefium mense Jul. (ubi a Joh. Petr. Nunnefio Bibliis Rob. Stephani donatus est)
porro 1617. Lugd. Bat. & Argent. 1618. Mediolani & Vincentiæ; 1619. Basileæ vixit,
donec 1620. Halas rediit, in qua civitate sedem fixit fortunarum suarum, (Lipsiam ta-
men sæpe XXX. annis per intervalla inhabitans) ob Feuda salinarum, quorum ea condi-
tio est, ut extra muros vivere nemo possit, qui uti frui iis ipse volet. Fuit illi ingens co-
pia optimorum Juridicinarum Consultorum librorum, quorum plerique omnes in Italia, Gal-
lia (Hispania nonnulli) excusi, rarique admodum in his terris; atque ipse ex hæreditate fra-
terna insignè augmentum D. librorum Juridicorum sortitus est. Idem sæpius cum gravis-
simis fortunæ insultibus decertandum habuit. Nam an. 1635. pagus Sellerhufanus non
procul ab Halis, per incuriam alicujus nebulonis vino caustico repleti, redactus in cine-
rem, simul Barthii supellectilem omnem nobiliumque, quæ tum præsentis erant, puel-
larum devoravit: quod infortunium animum ejus valde ægrum reddiderat, quia sic ma-
ximopere quietem suam atque otium literarium turbatum sentiebat: licet alias ani-
mum ad fortuita omnia munitum haberet. De Bibliotheca quidem ipsa pauci libri, nec
ultra XVII. volumina periere, sed in his, quibus ægre caruerit. Majus damnum Manu-
scriptis illatum est; quippe & Tertullianus & omnia in eum conscripta, item Index
Apulejanus pene totus, & Adversaria a CXXXV. ad CLVII. furore incendii absumta
sunt. Vix tanto superato malo, ecce novam calamitatem; anno videlicet 1637. Lipsien-
sem ipse obsidionem una pertulit. Mœnia urbis & propugnacula non longius triginta
ulnis

unis a Barthii domicilio tormentis quassabantur. Saxa globique ingentes ignitque jacti tetigerant fuperne vestibulum & cubiculum ejus: ex quo tot ejularum, questuum, dolorum agmina per aures immissa obhaeserunt membris ejus, ut femina alicujus morbi inesse corpori suo haud obscure conjectaverit. Ingravefcebat malum mora continua, & circum civitatem Lipsiensem pejor auxiliatorum, quam paulo ante hostium furor grassabatur, omniaque pessum ibant, omnia plena erant imagine ultimæ vastitatis, vel inimicorum, præ amicorum, infestatio multis etiam commendabilis videri poterat. Addebat publico hic etiam privatus dolor, quod Barthius eodem anno vel ex se ipso, vel vi fulgetrorum læsus in sinistro oculo fuit, ut posthinc multo istum refusus altero usurpaverit, magnamque legens molestiam ceperit. An. 1640. nullus ipsi etiamnum Castor lucebat; Helena omnem tempestatem agebat. Et quamvis ejus res 1643. utnunque enare inciperent pelagus ingens ærumnarum, quibus territorium Sax. tot annos inundatum, & pertinaci malignitate fortunæ concussum erat: sensim tamen adversæ fortunæ acerbitate tum maxime, cum per septennium ad aliquot millia florenorum, solvendis & præsolvendis contributionibus damnosa Feuda experiebat. Ex lapsu equestri in Italia olim læsus an. 1646. dexter ei pes diu satis negotiorum facere molestissimum exorsus est. Tandem senectus ipsa morbus Nostrum graviter affigebat, siquidem an. 1649. ægre alicui epistolæ scribendæ per integrum semidiem sufficiebat; adeo fractæ vires erant, memoriaque tam tenuis deprehendebatur, ut vix ulla superesset. Tremore senili insuper fatigabatur, nullius frigusculi ulla tenus patiens; sæpiuscule nullo sensu, non raro nullo ingenio, merendumque habebat, ne subito aliquando concideret, animamq; redderet; quod præterita hieme ter quaterque parum, quin factum esset, abfuerat, & vere adulto cerebri etiam vertigines increfcebant. Cæterum in omni vita, puta in moribus, in sermonibus, in scriptis, nihil æque heroi isti in toga placuit, quam per omnia nobilis & sincerus animus, qui, ut rara avis hodie est, ita totum sibi Barthianum pectus vindicavit, ut alia omnia ad se primò non admitteret; deinde cum Autoribus suis, ubi se ipsa non correctura esse cerneret, seponeret atque contemneret. Quin medullas ipsas animi sui in senectute ipsius concipilabant simulationes fraudum, ac nescio cujus falsimonix, ut qui de se hoc prædicare non verebatur, quod nullum unquam hominem deceperit, & supra omnia humana ægre tulerit, cum sive tacite, sive palam talis alicujus rei insimularus sit, quasi aliter fieret, quam diceretur, vel tractaretur. Cur enim, inquit, is essem, qui essem, si falsi quid mihi indulgerem? Præter auream istam integritatem submissio quædam animi in eo apparebat. Nam si laudibus nimis suos titulos onerari vel legebat, vel audiebat, confestim id moleste ferebat, pro clypeo illud obiciens superbiæ: *Frangit Deus omne superbum*. Sed nequis mihi asperitatem morum, quam ei a nonnullis crimini datam memini, obtendat, non ignoro, Barthium aliquando, præsertim ingravescente ætate, quibusdam fuisse ad se accedentibus, exteris etiam, minus obvium, minus affabilem; id vero non fastui tribuendum censens velim, Lector, sed naturæ potius a frequentibus hominum congressibus alienæ. Erat enim Barthius, ut paucis dicam, homo paucorum hominum, & quidem plerumque suam ipsius artem profrentium; & sane libros a se scriptos aliis non commendabat prelo subjiciendis, causam interferens, ambiri a se hominum improbitatem non posse. Audi narratiunculam; an. 1648. nuptiæ aderant sororis conjugis Barthii. Hujus ergo pompæ ipsemet magna pars esse debebat. Princeps quoque Serenissimus, Augustus, qui Halis residebat tunc, cum Marescalco sponsum ad altare Christi ducturus, & Aula Magister vel Cancellarius sponfam eodem stituri erant. Hic igitur si elabi potuisset Barthius, facillime cariturus erat tora ea, licet honorificentissima, occupatione, omniaque tentabat, an declinare posset, etiam si ipsis epulis nuptialibus ac rota illa sodalitate abstinentum esset, sed frustra, cum Princeps Barthium præsentem esse juberet. Nec id mirandum sub ipso præcipue, ut dixi, senio ejus, quando valetudo viri, transito illo capitali climacterico, ex inconstanti reddebatur inconstantissima, adeo, ut tæderet eum omnium rerum, præter lectionem, quam & ipsam frequentius auribus, quam oculis haurire cogebatur. Et hæc fuit causa, quare affecta ætate, per quadriennium in suo museo Lipsiensi, & non in ade Domini publica, inter sacra solemnia, Dominico corpore, vivificoque sanguine ad vitam æternam pasci voluerit. Nihilominus humanitatis sensum non exuit, quin gratulationibus hominum ad eum delatis, quas in Festo Johannis, ipsius Natali, libentissime accipiebat, ejusmodi officia amicorum inter virtutis aliqua, præmia numerare solebat, & pro incitamento ad bene porro etiam de bono communi merendum habere. Hæc de Barthio; cætera in aliud tempus reservanda. Cur autem Barthium præduxit? quia quatuor luminibus, Athanasio in Theologia, Cujacio in Jurisprudentia, Galeno in Medicina, Pythagoræ in Philosophia, quintum placebat in Philologia adjicere. Quippe oratione Latina explicatori sunt & discipulis nostris.

I. JOH. ERHART MOECKEL, Cygneus, Athanasium Theologum,

II. JOH. GOTTLIB SCHINCKE, Cygneus, Cujacium Jureconsultum;

III. DAV. CHRISTIANUS LOHDE, Stargardo-Lufatus, Galenum Medicum,

IV. DAV. KRAUSE, Cygneus, Pythagoram Philosophum; Primum subjunget quatuor Chris de 1.

Constantia, 2. magnitudine animi, 3. charitate erga proximum, 4. patientia; Secundus tres, de 1. ἀνομιαν, 2. fastu eruditorum 3. gratia Præceptoris debita; Tertius duas, de 1. laude Medicinæ, 2. utilitate peregrinationis; Quartus tres de 1. peregrinatione Illustrium, 2. honore eruditus habendo, 3. scholarum erectione. Ad quod significandum superiora præfatus sum, P. P. Cygneæ d. 22. Octobr. 1713.

103) 0 (107

X 3331103

110

F. K. 73.

Caspar v. Barthius

1350

VITAS
 QUATUOR-VIRORUM PRINCIPUM,
 CUM EARUM USIBUS,
 SIMULQUE
 GRATULATIONEM
 NOBIL. AMPL. EXCELL. CONSULTIS
 SIMOQUE
 SENATUI NOSTRO,

DE REGINE SUPERIORIS ANNI FELICITER

GESTO,
 IN AUDITORIO MAJORI,
 DIE CRASTINO,
 ACTIS SACRIS MATUTINIS,
 HABENDAM,

UT
 BENEVOLE AUDIANT,
 DOS DN. INSPECTORES,
 DOS FAUTORESQUE SCHOLÆ

OFFICIOSE ROGAT,
 GORGIVS ANDREAS Vinhold, R.

—————
 CYGNEÆ,
 PIS JOH. DAV. FRIDERICI

